

ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ

ГАЛАГАН Л.В., СТЕПАНЮК Г.М., ПЩЕВА Т.І.

*Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса,
Україна*

З кожним роком збільшується кількість іноземних громадян, які приїжджають в Україну з метою отримати вищу освіту. Щоб досягти цієї мети, іноземні студенти повинні розуміти мову викладання, знати її на відповідному рівні. У зв'язку з тим, що відповідно до Закону про освіту від 05.09. 2017р (ст.7) та редакції Закону про вищу освіту від 01.01. 2019 р.(ст.48) мовою викладання у закладах освіти є державна мова, постає питання викладання української мови як іноземної в двох аспектах: як мови країни, у якій вони отримують вищу освіту, та мови, що має забезпечити ґрунтовну фахову підготовку.

На жаль, досі відсутнє єдине рішення щодо вивчення української мови студентами-іноземцями як на підготовчому відділенні, так і на базовому рівні. І цьому, безперечно, є об'єктивне пояснення, бо іноземні студенти Півдня та Сходу країни опиняються в умовах білінгвізму: у повсякденному житті, а іноді і в подальшому навчанні вони послуговуються переважно російською мовою.

Єдиним виходом з цього положення, на нашу думку, є паралельне вивчення іноземцями обох мов на першому етапі, а з часом вдумливий і поступовий перехід від російської як іноземної у якості основної до української як іноземної з витісненням першої. Щоб забезпечити цей перехід необхідно створити відповідні умови, розв'язавши багато невирішених на сьогодні питань: розробити теоретичні та методичні засади викладання української мови як іноземної, видати уніфікований підручник з цієї дисципліни для підготовчого відділення, підготувати кваліфікованих викладачів, які взмозі працювати українською мовою саме з іноземною аудиторією. Це мають бути не тільки філологи, а й викладачі спеціальних предметів, які на належному рівні володіють і українською, і мовою-посередником, щоб пояснити іноземцям матеріал своїх дисциплін.

Кафедра Мовної підготовки ЦПС ОДАБА вже почала працювати в цьому напрямі, передбачивши створення методичних вказівок та посібників з української мови як іноземної з метою забезпечити навчальний процес методичними та навчальними матеріалами у необхідній кількості на усіх рівнях навчання іноземних студентів. У минулі роки було вже багато

зроблено для розв'язання цього питання, але підготовлені методичні матеріали були орієнтовані на іноземних студентів з близького зарубіжжя. Саме зараз прийшов час переорієнтуватися на іншу аудиторію, а саме на іноземців з далеких країн, які не володіють російською як мовою-посередником.

Цього року кафедра підготувала Методичні вказівки з дисципліни «Українська мова як іноземна» для слухачів підготовчого відділення ОДАБА, які розраховані лише на 36 аудиторних годин. Зрозуміло, що це надзвичайно стислий термін для оволодіння мовою. Але на перехідному етапі це саме той необхідний крок, який дозволяє в російськомовному оточенні підготувати іноземця до комунікативно виправданого спілкування українською мовою в типових мовленнєвих ситуаціях у побуті та навчанні («Навчальне приладдя», «Продукти харчування», «Одяг», «Календар», «Визначення часу», «Транспорт», «У лікаря», «Розклад занять», «ОДАБА»тощо).

Роботу над повноцінним Навчальним посібником з української мови як іноземної для потреб підготовчого відділення також вже розпочато.

Крім того, нашим здобутком є те, що вже минулого та цього року вийшли з друку 2 частини Навчального посібника з української мови як іноземної, розраховані на студентів 1 курсу будівельних та архітектурних спеціальностей, кожна з яких свою чергу включає по два розділи.

Частина 1 посібника розрахована на повторення граматичного матеріалу, який був опрацьований на підготовчому відділенні для іноземних громадян (перший розділ), та вивчення граматичних конструкцій наукового стилю мовлення (другий розділ). Завдання цієї частини передбачають опрацювання як простих, так і найбільш складних розділів граматичного курсу української мови (іменник, прикметник, дієслово, дієприкметник, дієприслівник та деякі питання синтаксису). Крім того, частина 1 посібника має на меті повторення та розширення переліку найбільш вживаних комунікативних тем.

Частина 2 посібника включає ілюстровані тексти за фахом (для студентів інженерно-будівельних та архітектурних спеціальностей) та систему завдань, націлену на формування мовної та комунікативної компетенції, забезпечення комунікативних потреб в учбово-професійній сфері.

Обидві частини посібника містять поурочний словник з перекладом лексики російською та англійською мовами.

Сучасний етап вивчення української мови іноземними студентами вимагає від викладачів використання інформаційних технологій, а саме розробку та впровадження електронних підручників, створення різноманітних педагогічних програмних засобів: мультимедійних навчальних програм,

електронних словників, довідників тощо. Це в планах нашої кафедри на майбутнє.